برهان ارسال سید انبیا صلوات الله علیه تحقیق حقیقت یا ایها الناس قد جاءکم البرهان بالملتی امّا در سورت با تاکید وظایف عبادت
یا ایها الناس اعبدوا ربکم میفرماید با کل حلال و اجتناب از حرام و شبهت یا ایها الناس کلوا مما فی الارض حلالا طیبا سیم زمان
بتقوی و رستگاری از اهوال زلزال ساعت یا ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزلة الساعة شیء عظیم حکم میکند بیادآوردن کامیابی نعمت یا
ایها الناس اذکروا نعمة الله مامور میسازد و بتقوی خشیت یا ایها الناس اتقوا ربکم واخشوا هم بتقوی امر میکند در اول این سوره یا ایها
الناس اتقوا ربکم و اهدی رحمه الله از ابن عباس نقل میکند که این خطاب با اهل مکه است چه بعد از این ذکر منا باشد و باز امر میکند و این
شان عرب و دأب ایشان بوده از جملهٔ ایشان مکتاب اختصاص میداشت و در تفسیر کبیر آورده که اصول مفسران اصولی بر آنند که این خطابات
چه امر باتفاق متعلق میشود با فرید شدن مخاطبان از نفسی اهده و این علت عمومی دارد و در حق آدمیان پس حکم بی علت عامست باید که
حکم نیز عام باشد و دیگر آنکه تکلیف بتقوی غیر مختص است باهل مکه بل عامست در حق جمیع مکلفان و چون لفظ ناس عمومی دارد و همهٔ میان
در مخلوقیت از نفسی اهده شرکند و امر بتقوی مخصوص نیست بگروهی از مردمان پس این خطاب را اختصاص دادن و در سیما نه و ذکر منا شده بالا
حجت میشود زیرا که در اصول فقه ثابت شده که خصوص اخبات مانع عموم اول آن نیست پس خطاب عام باشد بهمه مردمان و ذکر منا شده برحکم خصوص
باشد بوب پس بوجه انسب معنی یا ایها الناس این باشد که تمامی مردمان دکافه آدمیان اتقوا ربکم بترسید و پرهیزید از خشم و عذاب پروردگار
خویش ای عزیز چون این سوره مشتملست بر انواع بسیار از تکالیف و احکام چون رعایت قواعد شفقت و اهتمام بنیت اولاد و ارحام
و ایصال حقوق ایتام و حفظ اموال ایشان و امر بطهارت و نماز و قتال با مشرکان و این تکلیفات بر نفوس بشری شاقست و بر طبایع انسان
گران لاجرم سوره را افتتاح فرمود بخصلتی که جهت دریافت آن تحمل این تکالیف توان کرد و آن تقویست که برای حصول آن و وصول
بدان کشیدن بار تکلیف آسان تواند بود و با ثید طواف حریم جلالش وادی محنت را با قدام ریاضت توان پیمود حب آری که تما شا
حرم بیاید صد بادیه را قطع کند میشاید بنای کمال این و اساس عالم یقین بر تقویست صاحب کشف الاسرار معنی آیه برین فرا آورده که تقوی
پناه خویش گیرید که جلوه دل بندگان بدانست و رستگاری همه زندگان در ان و تقوی را سه مرتبه است اول پناه کلمه توحید در
دار از آنچه شایبه شرک بدان آید و توان نمود اجتناب کردن دوم بحبل طاعت التجا بردن و از کشکول معاصی ملاهی پناه بحصن او امر و
آوردن سیم بلباس احتیاط متحصن گشتن و از حرام و شبهات مردانه درگذشتن هر که را حق سبحانه دوست دارد و او را بشحنهٔ تقوی
و حمایت شرعیت یافته تمامی حرکات و سکنات او بطریق ادب واقع شود و چنین کس را امروز در زیر تاب غیرت از عذاب
محفوظ دارند و فردا در مقعد صدق بحضرت عندیه فرو آرند ان المتقین فی جنات و نهر فی مقعد صدق عند ملیک مقتدر
در حرم قرب غیرت ره دهند متکبران بر آستان نام او سر نهند قشیری رحمه الله فرموده که اول مرتبه از تقوی آنست که شرک از زبان
بردارند و آخرش آنکه رقم تبرا بر وجود تعلق یا عار کشند و خلاصه این سخن آنست که تقوی ترک شرک جلی و خفیست شیخ ابوبکر واسطی
تقوی عامه از شرکست و تقوی خاصه از معصیت و تقوی الخاص از توصل بفعال و توسل باعمال و هر که طاعت را سبب وصول
مطلقا از تقوی هیچ نصیبی ندارد و حقیقت آنست که چون خطاب عام میدارند پس تقوی هر طایفه را از مخاطبان مناسب حال او معنی

خطاب و سوره اول با عامه مؤمنان بود و خطاب اول سوره آخر با کافه مردمانست انجاز نمود که یا ایها الناس ای گروه آدمیان یا حرف
نداست و ندا در قرآن دو نوعست یا ندای حق است یا ندای غیر حق اما ندای غیر حق در یکی بو صفت و ندای حق سبحانه در شرده موضع و ندای الهی
یا مؤکد باشد یا غیر مؤکد و ندای غیر مؤکد ده نوع است ۱ ندای تسمیه آن دوستان را باشد بر وجه کرامت یا آدم اسکن انت و زوجک الجنة
یا نوح اهبط بسلام منا و من ربنا ان یا ابراهیم و یا موسی اقبل امثال این و دشمنان را باشد بطریق اهانت چون یا ابلیس ما منعک ۲ ندای
نسب و نسبت چون یا بنی آدم خذوا زینتکم یا بنی اسرائیل اذکروا نعمتی ۳ ندای اضافت چون یا اهل الکتاب تعالوا ۴ ندای ضرورت
چنانچه یا نار کونی بردا ۵ ندای تسخیر چنانچه یا جبال اوبی و یا ارض ابلعی و یا سماء اقلعی ۶ ندای کنایه چون یس یعنی یا سید المرسلین ۷ ندای
اشارت چنانچه در تیسیر آورده که طه یعنی یا بدر علی طریق الحساب ۸ ندای خصوصیت چون یا عبادی لا خوف علیکم ۹ ندای نصیحت
یا نساء النبی لستن کاحد من النساء ۱۰ ندای تهدید یا معشر الجن و الانس ان استطعتم و ندای مؤکد دو نوعست خاص و عام ندای
خاص بر شش گونه است ۱ ندای تفضیل و کرامت چون یا ایها النبی جاهد یا ایها الرسول بلغ ۲ ندای حالت و صفت چون یا ایها المدثر قم
فانذر یا ایها المزمل قم اللیل ۳ ندای مذمت چون یا ایها الذین کفروا ۴ ندای منقبت چون یا ایها الذین آمنوا ای خصصتهم بملت
چون یا ایها الذین هادوا ۵ ندای بشارت یا ایتها النفس المطمئنة و ندای عام دو است یا ایها الانسان یا ایها الناس و ناس
لفظیست موضوع از برای جمع و واحد و انسانست بغیر قیاس و وجه تسمیه و ماخذ اشتقاقات او در اوایل سوره بقره مذکور شده و در
لفظ قرآن بر شانزده وجه خاص یک کس چنانچه ام یحسدون الناس مراد حضرت پیغمبر است صلعم و چنانچه الذین قال لهم الناس
مراد از ناس همین نعیم ثقفی است اهل مکه ان الناس قد جمعوا لکم قوم نمرود فاتوا به علی اعین الناس انبیا و رسل لتکونوا شهداء
علی الناس مؤمنات اهل کتاب آمنوا کما آمن الناس بنی اسرائیل من قبل هدی للناس نصاری انت قلت للناس
ساکنان سفینت نوح کان الناس امة واحدة اهل مصر لعلی ارجع الی الناس قوم داود و سلیمان یا ایها الناس علمنا منطق الطیر
اصحاب پیغمبر ان الله بالناس لرؤف رحیم لشکر فرعون و ان یحشر الناس ضحی منکران معراج الا فتنة للناس
سائر عرب غیر قریش افیضوا من حیث افاض الناس بت پرستان یا ایها الناس ضرب مثل عام بر جمیع اولاد آدم یا ایها
یا ایها الذین اعبدوا و ندای یا ایها الناس بواسطه و بی هر دو وقوع یافته است با واسطه در چهار جای در سوره اعراف قل یا
ایها الناس انی رسول الله در سوره اعراف قل یا ایها الناس انی رسول الله در سوره یونس قل یا ایها الناس ان کنتم فی
شک هم درین سوره قل یا ایها الناس قد جاءکم الحق در سوره حج قل یا ایها الناس انما انا لکم نذیر مبین و بی واسطه در چهارده
موضع واقع شده ازین جمله در هشت جا بعد از ندا امر است در شش محل اما از اخبار بیان تعارف قبیله و عشیرت یا ایها الناس
انا خلقناکم من ذکر و انثی ذکر فقر آدمیان و احتیاج ایشان بحضرت عزت یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله تاکید وعده
قیامت یا ایها الناس ان وعد الله حق تحقیق حشر و بعثت یا ایها الناس ان کنتم فی ریب تمثیل اصنام بعجز و حیرت یا ایها الناس
ضرب مثل تعبیر بوعظ و نصیحت یا ایها الناس قد جاءتکم موعظة نشان برهان حضرت رسالت صلعم یا ایها الناس قد جاءکم

Copyright © King Saud University